

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 29 października 2003 r.

**W SPRAWIE WYKAZU DZIEDZIN PIEŁĘGNIARSTWA ORAZ
DZIEDZIN MAJĄCYCH ZASTOSOWANIE W OCHRONIE
ZDROWIA, W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA
SPECJALIZACJA I KURSY KWALIFIKACYJNE, ORAZ
RAMOWYCH PROGRAMÓW SPECJALIZACJI DLA
PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

(Dz. U. Nr 197, poz. 1922)

- Wyciąg -

ZAŁĄCZNIK Nr 15

**RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO
SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE PIEŁĘGNIARSTWA
PSYCHIATRYCZNEGO DLA PIEŁĘGNIAREK**

I. Cel kształcenia

Uzyskanie przez pielęgniarkę specjalistycznych kwalifikacji w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego i uzyskanie tytułu specjalisty w tej dziedzinie.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1.190 godzin dydaktycznych.
2. Liczba godzin w bloku ogólnozawodowym wynosi 330 godzin.
3. Liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 860 godzin, w tym w części teoretycznej 330 godzin, w części praktycznej 560 godzin.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

1. Komunikować się z pacjentem, jego rodziną, zespołem terapeutycznym, inną grupą.

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek**

2. Dostosować zakres, charakter i formę przekazywanych informacji do stanu pacjenta.
3. Kształtować umiejętność pacjenta do nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z innymi ludźmi.
4. Wykonać badanie fizykalne pacjenta.
5. Kierować na badania diagnostyczne lub pobierać materiały do badań diagnostycznych.
6. Zapobiec sytuacjom zagrażającym życiu.
7. Podjąć działania ratownicze w sytuacjach zagrażających życiu.
8. Przewidzieć i rozpoznać sytuację trudną.
9. Decydować i podejmować działania w sytuacji trudnej.
10. Kształtować umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
11. Uszanować godność osobistą pacjenta w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa jego lub otoczenia.
12. Zapewnić bezpieczeństwo pacjentowi, jego otoczeniu i sobie.
13. Udzielić pomocy psychologicznej w sytuacji kryzysowej.
14. Zdecydować o zakresie i charakterze opieki.
15. Dobrać model opieki pielęgniarstwa do stanu pacjenta.
16. Stworzyć ofertę usług pielęgniarstwa w oparciu o wybrany model pielęgnowania.
17. Ocenić trafność celów i planów działań pielęgniarstwa.
18. Rozpoznać zapotrzebowanie na opiekę nieprofesjonalną.
19. Dostosować wymiar i zakres zapotrzebowania na wsparcie.
20. Określić zakres samodzielności pacjenta dotyczącej samoobsługi.
21. Doradzać w procesie uczenia samoobsługi i czynności życia codziennego.
22. Uczyć samoobsługi i czynności życia codziennego.
23. Kształtować świadomy udział pacjenta w procesie leczenia.
24. Uczyć samoobserwacji objawów choroby.
25. Rozpoznać stan psychiczny pacjenta w sytuacjach nietypowych.
26. Interpretować ukryty sens objawów psychopatologicznych na potrzeby opieki pielęgniarstwa.
27. Diagnozować wczesne przejawy zaburzeń rozwoju.
28. Promować zdrowie psychiczne.
29. Ocenić warunki zabawy i nauki w aspekcie zasad higieny psychicznej.

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

30. Analizować deficyty, potrzeby i możliwości pacjenta na potrzeby rehabilitacji.

31. Prowadzić psychoedukację chorych z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami oraz ich rodzin.

32. Prowadzić rehabilitację podopiecznych z zaburzeniami psychicznymi.

33. Integrować społeczność terapeutyczną.

34. Współpracować w zespole terapeutycznym.

35. Rejestrować, oceniać, uogólniać i upowszechniać wyniki swojej pracy.

36. Dobierać osoby, metody i środki do realizacji działań pielęgniarских.

37. Konstruować narzędzia pomiaru do badania jakości pracy pielęgniarской.

38. Konstruować programy doskonalenia (formułować cele kształcenia, dobierać metody, formy i treści kształcenia do celów, ocenić stopień osiągnięcia celów, analizować wyniki procesu kształcenia).

39. Planować i realizować plan własnego rozwoju zawodowego.

40. Ocenić jakość i skuteczność działań zespołu pielęgniarского.

41. Formułować, wdrażać i modyfikować standardy opieki nad pacjentem.

42. Interpretować akty prawne i stosować je do aktualnej sytuacji.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Liczba godzin
I	Komunikowanie w psychiatrii	45
II	Zdrowie psychiczne	45
III	Klinika w psychiatrii	45
IV	Sytuacje kryzysowe i zagrożenia życia w psychiatrii	30
V	Teorie pielęgnowania w pielęgniarstwie psychiatrycznym	60

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

VI	Rehabilitacja psychiatryczna	30
VII	Metody leczenia w psychiatrii	45
Teoria - liczba godzin		300

Lp.	STAŻ	Liczba godzin
I	Oddział psychiatryczny dla dorosłych	70
II	Oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży	70
III	Oddział dzienny	70
IV	Oddział terapeutyczny (prowadzący psychoterapię)	105
V	Placówka terapii uzależnień	70
VI	Oddział (zespół) leczenia środowiskowego	70
VII	Oddział psychogeriatrici (lub zakład opiekuńczo-leczniczy)	35
VIII	Oddział rehabilitacji psychiatrycznej	70
Staż - liczba godzin		560

V. Program nauczania

MODUŁ I. KOMUNIKOWANIE W PSYCHIATRII

1. Cel modułu

Pogłębienie i rozszerzenie wiedzy na temat zasad komunikowania się i rodzaju barier w komunikowaniu się z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi, jak również nabywanie

umiejętności stosowania technik terapeutycznych w kontakcie z chorym.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) diagnozować bariery w komunikowaniu się z chorym psychicznie;
- 2) analizować emocje i zachowania własne oraz pacjenta;
- 3) komunikować się z człowiekiem chorym, jego rodziną, zespołem terapeutycznym w sytuacjach trudnych;
- 4) radzić sobie z barierami w komunikowaniu się z pacjentem;
- 5) nawiązać, podtrzymać, pogłębić i zakończyć relację terapeutyczną z pacjentem w sytuacji trudnej;
- 6) zastosować właściwe techniki (zachowania) w relacji terapeutycznej z pacjentem;
- 7) eliminować jatropatogenię w zachowaniach personelu;
- 8) przygotować i przekazać pacjentowi lub jego rodzinie porady dotyczące komunikowania się z innymi.

3. Treści nauczania:

- 1) specyfika kontaktu z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi:
 - a) rodzaje barier - związane z osobą pacjenta, pielęgniarki, z warunkami kontaktu,
 - b) zachowania terapeutyczne,
 - c) zachowania nieterapeutyczne,
 - d) wpływ sytuacji trudnej na komunikowanie się,
 - e) przeciwdziałanie jatropatogenii;
- 2) komunikowanie się z pacjentem i wywiad pielęgniarski:
 - a) techniki komunikowania się w sytuacjach trudnych,
 - b) diagnozowanie mechanizmów obronnych osobowości,
 - c) modyfikacja wywiadu w zależności od wieku i poziomu rozwoju pacjenta,
 - d) postępowanie z osobami z różnymi rodzajami zaburzeń psychicznych,
 - e) przygotowanie pacjentów do komunikowania się z innymi osobami.

MODUŁ II. ZDROWIE PSYCHICZNE

1. Cel modułu

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

Zdobycie wiedzy i umiejętności umożliwiających określenie potrzeb i oczekiwań odbiorców w zakresie zdrowia psychicznego, pozwalających realizować i koordynować działania promujące zdrowie psychiczne, realizować i koordynować działania profilaktyczne, zgodnie ze stopniami profilaktyki oraz konstruować programy promocyjne i profilaktyczne.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) interpretować podstawowe pojęcia związane z normą, zdrowiem, zdrowiem psychicznym, promocją zdrowia, prewencją i edukacją zdrowotną;
- 2) rozpoznawać potrzeby w zakresie promocji zdrowia psychicznego;
- 3) określić oczekiwania odbiorców programów promocyjnych, profilaktycznych, psychoedukacyjnych;
- 4) wykorzystywać środki masowego przekazu w promocji zdrowia;
- 5) propagować styl życia wspierający zdrowie psychiczne;
- 6) podejmować działania z zakresu promocji zdrowia i prewencji zaburzeń psychicznych;
- 7) kształtować umiejętność radzenia sobie ze stresem;
- 8) współdziałać z przedstawicielami różnych dziedzin w zakresie promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.

3. Treści nauczania:

- 1) pojęcie normy i patologii w psychiatrii:
 - a) zależności między pojęciami: normy, zdrowia, zdrowia psychicznego, zaburzeń psychicznych, choroby psychicznej, przewlekłej choroby psychicznej,
 - b) definicje i koncepcje zdrowia psychicznego i konsekwencje ich przyjęcia,
 - c) tolerancja a pojęcia normy i zdrowia psychicznego,
 - d) potrzeby jednostki, rodziny i innych grup w zakresie zdrowia psychicznego;
- 2) promocja zdrowia psychicznego i profilaktyka zaburzeń psychicznych:
 - a) definicje, cele i strategie działania w zakresie promocji zdrowia,
 - b) definicje, cele i strategie działania w zakresie profilaktyki zaburzeń psychicznych,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

- c) systemy wsparcia jednostek, rodzin i społeczności,
- d) cele strategii Światowej Organizacji Zdrowia w zakresie zdrowia psychicznego,
- e) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.) i akty wykonawcze do ustawy,
- f) programy promocyjne i profilaktyczne,
- g) planowanie, organizowanie i ocena działań promocyjnych i profilaktycznych,
- h) rola środków masowego przekazu w promocji zdrowia,
- i) edukacja zdrowotna, psychoedukacja.

MODUŁ III. KLINIKA W PSYCHIATRII

1. Cel modułu

Uzupełnienie wiedzy w zakresie psychopatologii chorób psychicznych.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) określić kryteria diagnozowania zaburzeń rozwoju;
- 2) rozumieć mechanizmy patogenicznego działania rodziny na dziecko;
- 3) określić sytuację rodzinną dziecka lub dorastającego;
- 4) wyodrębnić specyficzne cechy zaburzeń psychotycznych u dziecka i dorastającego;
- 5) rozpoznawać objawy zwiastujące psychozę i pogorszenie stanu psychicznego pacjenta;
- 6) interpretować objawy i zespoły psychopatologiczne na potrzeby opieki pielęgniarstwa;
- 7) wymienić czynniki sprzyjające powstaniu zaburzeń nerwicowych;
- 8) scharakteryzować zaburzenia nerwicowe;
- 9) rozpoznać problemy chorego ze zmianami otępiennymi;
- 10) omówić psychologiczne mechanizmy zachowania się chorych otępiiałych;
- 11) rozpoznać objawy i specyficzne powikłania wywołane używaniem alkoholu i środków psychoaktywnych;
- 12) pomóc osobie uzależnionej w wyborze terapii.

3. Treści nauczania:

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek**

- 1) etiopatogeneza zaburzeń psychicznych:
 - a) czynniki genetyczne, zmiany czynności mózgu w następstwie różnych czynników etiologicznych, czynniki psychospołeczne,
 - b) zaburzenia psychosomatyczne,
 - c) rodzina jako system: cykl życia rodzinnego, struktura rodziny, komunikacja i procesy emocjonalne w rodzinie, patologia rodziny;
- 2) zaburzenia psychiczne wieku rozwojowego:
 - a) zaburzenia emocjonalne: lęk przed separacją w dzieciństwie, zaburzenia lękowe w postaci fobii, lęk społeczny,
 - b) zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się w dzieciństwie i wieku młodzieńczym: moczenie mimowolne, zanieczyszczanie się kałem, zaburzenia odżywiania i picia,
 - c) całościowe zaburzenia rozwojowe - autyzm dziecięcy,
 - d) upośledzenie umysłowe,
 - e) tiki,
 - f) zaburzenia hiperkinetyczne: zaburzenia aktywności i uwagi, hiperkinetyczne zaburzenia zachowania,
 - g) zaburzenia funkcjonowania społecznego,
 - h) kryzys okresu dorastania,
 - i) zaburzenia zachowania,
 - j) zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne,
 - k) zaburzenia dyssocjacyjne (konwersyjne),
 - l) zaburzenia odżywiania się: jadłowstręt psychiczny (anorexia nervosa), żarłoczność psychiczna (bulimia nervosa),
 - m) dystymia,
 - n) schizofrenia u dzieci i młodzieży;
- 3) zaburzenia psychiczne wieku dorosłego:
 - a) schizofrenia,
 - b) zaburzenia nastroju: zaburzenia afektywne dwubiegunowe, depresja, mania, zaburzenia nerwicowe (zaburzenia lękowe w postaci fobii, reakcja na ciężki stres),
 - c) zaburzenia hipochondryczne, neurastenia,
 - d) specyficzne zaburzenia osobowości: osobowość paranoiczna, schizoidalna, dyssocjalna, chwiejna emocjonalnie (typ impulsywny, typ borderline), anankastyczna, lękliwa;
- 4) zaburzenia psychiczne wieku podeszłego:
 - a) sytuacja demograficzna w kraju i w regionie oraz jej wpływ na epidemiologię zaburzeń psychicznych wieku podeszłego,
 - b) otępienie w chorobie Alzheimera,
 - c) zaburzenia nastroju w wieku podeszłym,
 - d) depresje wieku podeszłego;

- 5) uzależnienia:
- a) pojęcie uzależnienia,
 - b) teorie rozwoju uzależnienia,
 - c) zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu: zespół abstynencyjny, ostre i przewlekłe psychozy alkoholowe,
 - d) zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem leków uspokajających i nasennych, substancji halucynogennych, opiatów, amfetaminy i lotnych rozpuszczalników,
 - e) oferty terapeutyczne dla osób uzależnionych,
 - f) detoksykacja,
 - g) leczenie odwykowe.

MODUŁ IV. SYTUACJE KRYZYSOWE I ZAGROŻENIA ŻYCIA W PSYCHIATRII

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do udzielania pomocy psychologicznej w sytuacjach trudnych i zagrożeniach życia w psychiatrii oraz wskazanie sposobów przeciwdziałania problemom psychologicznym osoby udzielającej pomocy.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) zastosować elementy pomocy psychologicznej w sytuacji kryzysowej;
- 2) określić sytuacje zagrażające życiu pacjenta;
- 3) rozpoznać zagrożenia życia we właściwym czasie, by można było podjąć działania zabezpieczające;
- 4) chronić pacjenta, u którego istnieje ryzyko zagrożenia życia;
- 5) uświadomić sobie własne negatywne reakcje i radzić sobie z tymi reakcjami;
- 6) przekazać pacjentowi w sposób wolny od jatrogenii informacje o stanie jego zdrowia, problemach, sposobach przeciwdziałania pogłębianiu się choroby;
- 7) wskazać sposoby przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

3. Treści nauczania:

- 1) stany kryzysowe w psychiatrii:
 - a) reakcje kryzysowe,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

- b) przymus bezpośredni,
- c) bezpieczeństwo chorego, innych pacjentów i personelu w sytuacji kryzysowej lub zagrożenia życia;
- 2) pomoc psychologiczna w stanach kryzysowych i zagrożeniach życia w psychiatrii:
 - a) cele, warunki i zasady pomagania w sytuacjach kryzysowych,
 - b) formy pomocy psychologicznej: edukacja, poradnictwo, psychoterapia podtrzymująca, wglądowa, interwencja kryzysowa,
 - c) psychoterapia wspierająca w łagodzeniu stresu, lęku, niepokoju i bólu,
 - d) zagrożenia życia w psychiatrii: zachowania samobójcze, samouszkodzenia, zachowania agresywne, ostre zaburzenia świadomości, nadużywanie substancji psychoaktywnych - zasady postępowania,
 - e) psychologiczne problemy osoby udzielającej pomocy,
 - f) eliminowanie błędów jatrogennych, ocena własnych przeżyć i umiejętności interpersonalnych,
 - g) zespół wypalenia zawodowego: przyczyny, rozwój, sposoby przeciwdziałania, grupy Balinta.

MODUŁ V. TEORIE PIELĘGNOWANIA W
PIELĘGNIARSTWIE PSYCHIATRYCZNYM

1. Cel modułu

Pogłębienie wiedzy na temat filozofii, historii i teorii pielęgnowania w psychiatrii.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) wykorzystać teorie pielęgnowania w psychiatrii;
- 2) zebrać i analizować dane konieczne do ustalenia rozpoznania pielęgniarstwa;
- 3) sformułować diagnozę pielęgniarstwa;
- 4) określić cele, opracować i wdrożyć plan opieki oraz dokonać jego ewaluacji;
- 5) zastosować zaplanowane interwencje pielęgniarstwa;
- 6) ocenić efektywność działań i dokonać ewentualnej modyfikacji planu i weryfikacji diagnozy;

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

- 7) opracować standard opieki nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi;
- 8) ocenić jakość działań pielęgnacyjnych;
- 9) zaproponować działania mające na celu poprawę jakości opieki pielęgniarstwa.

3. Treści nauczania:

- 1) filozofia, historia i perspektywy rozwoju pielęgniarstwa psychiatrycznego:
 - a) teorie rozwoju człowieka: Freuda, Sulivana, Eriksona, Piageta, Perls'a, Rogers'a, Maslow'a, Dąbrowskiego,
 - b) możliwości zastosowania teorii rozwoju człowieka w pielęgniarstwie psychiatrycznym;
- 2) zastosowanie procesu i modeli pielęgnowania w opiece nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi:
 - a) proces pielęgnowania,
 - b) ocena stanu psychicznego pacjenta,
 - c) badanie pielęgniarstwa,
 - d) modele pielęgnowania: N. Roper, H. Peplau, D. Orem, B. Newman w opiece nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi,
 - e) dokumentowanie procesu pielęgnowania w oparciu o zastosowany model;
- 3) pojęcie diagnozy w pielęgniarstwie psychiatrycznym:
 - a) definicja diagnozy,
 - b) klasyfikacja diagnoz pielęgniarstwa,
 - c) obiektywne i subiektywne wskaźniki diagnozy,
 - d) ocena stanu pacjenta (metody),
 - e) formułowanie celów opieki,
 - f) interwencje pielęgniarstwa,
 - g) ocena skuteczności działań,
 - h) "supervizja" w pielęgniarstwie psychiatrycznym;
- 4) wybrane diagnozy pielęgniarstwa w zaburzeniach wieku rozwojowego:
 - a) zaburzenia autystyczne,
 - b) zaburzenia zachowania,
 - c) zaburzenia aktywności,
 - d) deficyt uwagi,
 - e) zaburzenia rozwoju osobowości,
 - f) zaburzenia w przyjmowaniu pokarmu;
- 5) wybrane diagnozy pielęgniarstwa w zaburzeniach wieku dorosłego:

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek**

- a) zaburzenia afektywne (manie i depresje),
 - b) schizofrenia,
 - c) uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych,
 - d) zaburzenia neurotyczne,
 - e) zaburzenia osobowości,
 - f) psychoedukacja pacjenta i rodziny;
- 6) wybrane diagnozy pielęgniarские w zaburzeniach psychicznych wieku podeszłego:
- a) zaburzenia psychiczne o podłożu organicznym,
 - b) specyfika terapii biologicznej i psychoterapia podtrzymująca w psychogeriatrici;
- 7) jakość w opiece psychiatrycznej:
- a) zapewnienie jakości świadczeń,
 - b) standardy praktyki zawodowej,
 - c) monitorowanie i ocena jakości opieki.

MODUŁ VI. REHABILITACJA PSYCHIATRYCZNA

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do działań zmierzających do osiągnięcia przez pacjenta samodzielności w życiu codziennym.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) wyjaśnić zasady stosowania wzmocnień pozytywnych;
- 2) określić zakres samodzielności pacjenta dotyczącej samoobsługi;
- 3) stosować elementy rehabilitacji w celu poprawy funkcjonowania pacjenta w życiu codziennym;
- 4) prowadzić samodzielnie lub we współpracy z innymi członkami zespołu treningi umiejętności społecznych;
- 5) opracować pomoce dydaktyczne do prowadzenia treningów umiejętności społecznych;
- 6) wyjaśnić specyfikę rehabilitacji pacjentów z otępieniem;
- 7) określić podstawowe formy rehabilitacji pacjentów psychogeriatricznych;
- 8) udzielić rodzinie chorego ze zmianami otępiennymi informacji oraz porad dotyczących opieki nieprofesjonalnej;
- 9) udzielić informacji rodzinie na temat postępowania z chorym w domu;
- 10) prowadzić psychoedukację pacjenta i jego rodziny;

11) wspierać rodzinę pacjenta.

3. Treści nauczania:

- 1) specyfika rehabilitacji psychiatrycznej:
 - a) modele ukierunkowujące rehabilitację,
 - b) organizacyjne formy rehabilitacji psychiatrycznej: oddziały rehabilitacji, warsztaty terapii zajęciowej, turnusy rehabilitacyjne, obozy terapeutyczne i inne,
 - c) metody, zasady i typy treningów rehabilitacyjnych,
 - d) rehabilitacja pacjentów z chorobą Alzheimera;
- 2) treningi umiejętności społecznych:
 - a) trening w zakresie wyglądu zewnętrznego i higieny osobistej,
 - b) trening umiejętności praktycznych,
 - c) trening kulinarny,
 - d) trening budżetowy: orientacja w cenach, planowanie zakupów, zakupy, sposoby oszczędnego gospodarowania, trudności w zakupach,
 - e) trening umiejętności społecznych jako przygotowanie do podjęcia pracy: szukanie informacji o pracy, kompletowanie dokumentów, pisanie CV, przygotowanie do rozmowy z pracodawcą,
 - f) treningi w rehabilitacji pacjentów otępiałych,
 - g) zintegrowana praca grupowa z pacjentami otępiałymi: terapia zajęciowa, śpiewanie, muzykowanie, spędzanie wolnego czasu,
 - h) trening orientacji w rzeczywistości: wyrównywanie deficytów poznawczych i uwagi; trening poczucia rzeczywistości: powtarzanie i zapamiętywanie podstawowych informacji (nazwisko, data, wiek, miejsce zamieszkania, zawód),
 - i) grupa rewalidacyjna: cele, zadania, uzyskane zmiany;
- 3) trening udziału pacjenta we własnym leczeniu:
 - a) istota, cele i zasady prowadzenia treningu,
 - b) motywowanie pacjenta do systematyczności w leczeniu,
 - c) obserwacja wpływu leków na organizm,
 - d) skutki przerywania leczenia farmakologicznego,
 - e) działania uboczne leków - rozpoznawanie, możliwości radzenia sobie z objawami ubocznymi;
- 4) psychoedukacja w rehabilitacji psychiatrycznej:
 - a) psychoedukacja pacjentów - zapobieganie nawrotom choroby (sygnały ostrzegawcze przed nawrotem choroby), radzenie sobie ze stresem, lękiem i depresją,
 - b) niepełnosprawność społeczna a rodzina,

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

- c) przygotowanie rodziny i pacjenta do funkcjonowania w roli rodzinnej: ustalanie zasad życia domowego, rozwiązywanie codziennych problemów, komunikacja w rodzinie, radzenie sobie z negatywnymi reakcjami emocjonalnymi,
- d) wskazówki terapeutyczne dla rodzin pacjentów odepniętych: zasady opieki nad chorym, sposoby wspomagania pamięci, sposoby rozładowania zachowania agresywnego oraz zapobieganie ucieczkom, zdolność pacjenta do pracy.

MODUŁ VII. METODY LECZENIA W PSYCHIATRII

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do aktywnego udziału w różnych metodach leczenia pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować działania leków psychotropowych;
- 2) rozpoznać u pacjenta skutki uboczne stosowania neuroleptyków;
- 3) określić wskazania i przeciwwskazania do terapii wstrząsowej;
- 4) stosować terapeutyczne formy kontaktu z pacjentem;
- 5) rozpoznać nieterapeutyczne zachowania wobec pacjenta u siebie i innych członków zespołu;
- 6) rozpoznać przeżycia pacjenta w trakcie zajęć terapeutycznych;
- 7) analizować przeżycia własne w trakcie spotkania terapeutycznego;
- 8) stosować elementy psychoterapii w opiece nad pacjentem;
- 9) wyjaśnić specyfikę psychoterapii na oddziale dla dzieci i młodzieży;
- 10) współuczestniczyć w psychoterapii grupowej i technikach terapeutycznych;
- 11) tworzyć środowisko terapeutyczne;
- 12) efektywnie komunikować się z członkami zespołu terapeutycznego;
- 13) współpracować w zespole terapeutycznym;
- 14) pomagać w formułowaniu celów i planowaniu oddziaływań terapeutycznych wobec pacjenta;
- 15) oddziaływać na rzecz integracji zespołu, oddziału w ramach społeczności terapeutycznej;
- 16) określić specyfikę psychoterapii w zależności od wieku;

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego dla Pielęgniarek

- 17) określić techniki relaksacji prowadzące do obniżenia napięcia i lęku.

3. Treści nauczania:

- 1) kompleksowe leczenie w psychiatrii:
 - a) cele, jakość i skuteczność metod leczenia w psychiatrii,
 - b) przyczyny i następstwa zaburzeń psychicznych a dobór metod leczenia,
 - c) zaburzenia psychotyczne i niepsychotyczne a skuteczność wybranych metod leczenia; podstawy leczenia kompleksowego w psychiatrii,
 - d) znaczenie kompleksowości leczenia i jego wpływ na rokowanie w zaburzeniach psychicznych;
- 2) biologiczne metody leczenia w psychiatrii:
 - a) leki psychotropowe: klasyfikacja leków psychotropowych, ogólna charakterystyka poszczególnych grup leków, działania niepożądane i powikłania,
 - b) elektrowstrząsy: wskazania, przeciwwskazania, niebezpieczeństwa,
 - c) historia leczenia w psychiatrii - wybrane metody,
 - d) udział pielęgniarki w poszczególnych metodach leczenia;
- 3) psychoterapia:
 - a) pojęcie psychoterapii,
 - b) zasady, cele i metody psychoterapii,
 - c) wskazania i przeciwwskazania do psychoterapii,
 - d) modele psychoterapii: behawioralny, psychoanalityczny, poznawczy, humanistyczny; związek psychoterapeutyczny, cechy, fazy i sposoby ustanawiania kontaktu,
 - e) psychoterapia podtrzymująca, wglądowa, psychoterapia indywidualna,
 - f) psychoterapia grupowa,
 - g) zajęcia terapeutyczne: muzykoterapia, psychorysunek, psychodrama, relaksacja, terapia rodzinna,
 - h) zespół terapeutyczny - kompetencje, podział ról i zadań, obieg informacji, komunikacja,
 - i) relacja terapeutyczna pielęgniarka - pacjent,
 - j) specyfika oddziaływań psychoterapeutycznych na oddziałach dla dzieci i młodzieży;
- 4) socjoterapia:
 - a) społeczność terapeutyczna - cele, zasady, formy pracy,
 - b) środowisko terapeutyczne,
 - c) oddział psychiatryczny jako środowisko terapeutyczne,

d) terapia zajęciowa: cele, formy, warunki udziału w zajęciach.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów.

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego;
- 3) posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie medycyny odpowiadającą dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem specjalizacji;
- 4) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.